

Minister-president MARK RUTTE begint vol vertrouwen aan 'pittig jaar'

MARK RUTTE GAAT het premierschap ogenschijnlijk gemakkelijk af. Hij geeft succesvol leiding aan een minderheidskabinet, loodst loodzware dossiers fluitend door het parlement

en oogt nog even monter als een jaar geleden. Ook de buitenwacht is tevreden, want die kroonde hem wederom tot politicus van het jaar 2011. Maar hoe ervaart hijzelf zijn premierschap?

'VASTBERA TONEN!'

door PAÛL JANSEN en WOUTER DE WINTHER

DEN HAAG, zaterdag

„De herdenkingen van 4 mei en 15 augustus hebben op mij een hele grote impact gehad. 15 augustus het meest, omdat mijn familie een geschiedenis heeft in de Indische jappenkampen. Ik had in 2010 mijn oudste zus meegenomen naar de kranslegging, toen ik nog fractievoorzitter was van de VVD. Nu stond ik er als minister-president. Dat was heel bijzonder. De waterpartij in Scheveningen, dat prachtige Indië-monument, die bloemenzee.”

Mark Rutte (44) verrast met zijn antwoord op de vraag wat in het voorbije jaar het hoogtepunt was van zijn premierschap. Hij had zich op de borst kunnen kloppen met een van de grote politieke successen die hij in 2011 heeft geboekt. Zoals het binnenslepen van linkse steun voor de politietrainingsmissie in Kunduz of het door de Kamer loodsen van het pensioenakkoord. Hij had zich belangrijk kunnen maken door te herinneren aan zijn bezoeken aan de Groten der Aarde. De minister-president was immers te gast bij de Amerikaanse president Barack Obama op het Witte Huis en bij de Russische president Medvedev in het Kremlin.

Maar Ruttes hoogtepunt is klein, persoonlijk. Het tekent misschien wel de politicus die hij is. Ontspannen, open, Hollands – doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg.

In het Torentje vertelt de premier op deze druilerige decemberochtend openhartig over wat hem het meest in zijn werk heeft geraakt. Gestoken in een blauw Italiaans pak zit hij op het puntje van zijn stoel, klaar om zijn bezoek in zijn verhaal mee te nemen. „Mijn vader was in de oorlog KNIL-militair, want dat was iedereen daar in Nederlands-Indië. Hij kreeg een wapen in de hand gedrukt, deed een beetje schietoefeningen, maar verdween vrij snel in het jappenkamp. Na de oorlog keerde hij terug naar de handel. Het was de tijd van de politionele acties, van grote onveiligheid voor Nederlanders. Op het nachtkastje lag altijd een pistool.”

Rutte, geboren in 1967, kent de oorlog van thuis. „Ik heb de verhalen gehoord, de impact gezien. De mensen die terugkwamen kregen het verwijt: jullie hebben lekker in Indië in de zon gelegen, terwijl wij in Nederland vreselijk onder de Duitsers hebben geleden.” Voor de familie Rutte was niets minder waar. Zijn vader verloor zijn eerste vrouw, met wie hij drie kinderen had, in het jappenkamp. Hij hertrouwde na de oorlog met haar zus, en samen kregen ze nog vier kinderen, van wie Mark de jongste is.

Dat familiedrama schoot door

Ruttes hoofd, toen hij op 15 augustus als premier met een krans in zijn handen bij het Indië-monument stond. „Het is nogal dubbel”, zegt hij. „Ik had enerzijds de emotie van wat mijn familie heeft meegeemaakt, en anderzijds mocht ik namens het land een krans leggen. Toen ik de baan ging doen, wist ik dat dat soort officiële dingen erbij horen. Maar deze gebeurtenis maakte op mij grote indruk.”

Het bestaan van een minister-president is vol plichtplegingen. Bent u inmiddels gewend aan het protocol?

„Ja, meer. De Telegraaf heeft fijntjes opgeschreven wat vorig jaar november nog mis ging bij een bezoek aan de Duitse bondskanselier, Angela Merkel, waar ik bij de erwacht even het vaandel miste. En dat Merkel me toen met een heel zacht tikje corrigeerde. Dat hoort er allemaal bij. Protocol helpt om het gesprek op inhoud heel scherp te kunnen voeren. Omdat al die andere dingen goed zijn geregeld. Al blijft het bijzonder. In Moskou stonden Medvedev en ik in het Kremlin allebei achter een heel grote deur te wachten. Op het moment dat die open zwaaien, loop je elkaar in een enorme zaal tegemoet en geef je elkaar in het midden een hand, terwijl er tegenover je dertigduizend fotografen staan te flitsen. En rechts van je is dan het zitje waar het gesprek wordt gevoerd. Maar het werkt wel. Want die handshake staat op de foto. Het zitje staat klaar, de kop thee staat klaar, en we gaan meteen de inhoud in.”

Toch is het een beetje Hollands om dan te zeggen dat al die poeha overdreven is?

„Wat ik niet wil, is mezelf op een voetstuk zetten. Ik kan wel denken, ik ben gewoon minister-president en ik ben gewoon aan het werk en ik ben niet belangrijker dan de vuilnisman... en dat ben ik ook niet, dat vind ik ook echt. Maar in Rusland vertegenwoordig ik ons land. En dan heeft het protocol zijn functie. Ik dacht dat dat veel vervelender zou zijn. Ik moet

zeggen dat ik ook dat aspect van de baan in de vingers krijg.”

Het valt anders wel op dat u op bij Europese topontmoetingen op foto's in Brussel meestal aan de zijkant staat.

„Dat is van tevoren bepaald. Op de grond staan naambordjes, waar je moet gaan staan. Het is altijd in deze volgorde.”

Op anciënniteit?

„Dat weet ik eigenlijk niet. Daar zou ik eens over moeten bellen, haha. D'r is wel zo'n briljant beeld van de toenmalige Britse premier Margaret Thatcher, die zich met haar handtas door drie rijen naar voren sloeg. 'Pardon me, pardon me', zei ze. Tot ze uiteindelijk naast de voorzitter van de commissie stond voor de foto.”

We hebben trouwens gehoord dat het u tijdens het officiële bezoek aan Rusland is gelukt om in Moskou even aan het programma te ontsnappen, al werden de Russen daar enigszins nerveus van...

„Ja, dat klopt. De voorzieningen waren nogal uitvoerig in Moskou, compleet met afgezette straten. Dat doen ze daar blijkbaar standaard. Er werd ook enorm getoeterd. Je ziet dat de bevolking in opstand komt tegen die afzettingen voor vips. Maar het was elf uur 's avonds, en ik zei: 'jongens we gaan naar de hotelkamer, we doen een jas aan en we komen er weer uit.' Toen brak er even paniek uit bij de beveiliging. „De auto's zijn al weg”, zei de beveiliging. Toen zei ik: 'Ik heb goed nieuws, want meneer Stalin heeft hier een prachtig metrostelsel aangelegd, dat behoort tot het mooiste ter wereld.' Ik wilde even naar het Rode Plein. Toen zijn er een paar beveiligers in de metro meegegaan. Het was hoogst ongebruikelijk.”

Maakt u wel eens ruzie op het internationale politieke toneel?

„Ja, bijvoorbeeld om onze weigering om Roemenië en Bulgarije tot het Schengengebied toe te laten, waardoor burgers uit die landen nog niet zonder visum naar Nederland kunnen reizen. Dat was op de laatste eurotop even hard tegen hard. Toen is er van alle kanten druk op mij uit-

ge oefend. Maar ook al worden we massaal onder druk gezet, het gaat om de sleutel van de voordeur. Kijk hoeveel problemen we nu al hebben met de Grieks-Turkse grens. En dan gaan we de sleutel van de voordeur ook nog aan Bulgarije en Roemenië geven, waar men nog slechter is in grensbewaking dan in Griekenland? Wat zijn we dan aan het doen?”

Komt het hardnekkige Nederlandse 'nee' door de PVV?

„Dat was ook het verwijt van een paar landen. Maar nee, het komt omdat ik het vind.”

Het begint te piepen en te kraken in de gedoogconstructie met de PVV. Hoe groot is het bezuinigingsprobleem dat er straks aankomt.

„Ik denk dat we met VVD, CDA en PVV goed door 2012 kunnen varen. Het zal een pittig jaar worden. En als er meer moet worden omgebogen of hervormd, zullen dat pittige gesprekken worden. Maar ik heb twee redenen om te vertrouwen op de goede afloop. Allereerst de onderlinge sfeer: de verhoudingen zijn goed. En waarom zijn ze goed? Omdat alle irritaties worden besproken. En de tweede reden is dat de partijen leveren. Men houdt zich aan de afspraken. Daar waar de PVV haar handtekening heeft gezet, levert de PVV. Het is nog niet één keer voorgekomen dat ze daar proberen onderuit te komen. Dus het wordt een zwaar jaar, maar we komen er wel uit.”

Wat hangt de burger in 2012 boven het hoofd?

„Het wordt een jaar waarin de koopkracht over de hele linie daalt en de werkloosheid stijgt. Waarin Nederland een flinke klap krijgt van de crisis in de eurozone en de wereldwijde economische terugloop. Maar we zijn een fitte bokser. We zijn niet vet, we zijn geen dikke lobbies. Ik weet dat mensen zich zorgen maken, over hun baan, over hun spaargeld, pensioenen, kinderen. Dat snap ik. Ik zeg alleen tegen deze mensen: wat we nu moeten doen is vastberadenheid tonen. Vastbera-

denheid om koers te houden, want we hebben de goede koers te pakken met elkaar. We zijn de economie aan het versterken. We zijn ervoor aan het zorgen dat die staatsschuld onder controle komt. We zijn ervoor aan het zorgen, dat we grenzen handhaven op straat en dat in dit land afspraak weer afspraak is."

Over afspraak is afspraak gesproken. VVD, CDA en PVV hebben bij de verkiezingen beloofd niet aan de hypotheekrenteaftrek te tornen. Mensen maken zich zorgen dat dit bij aanvullende bezuinigingen misschien toch gebeurt. Kunt u die zorg wegnemen?

„Dit kabinet heeft de afspraak gemaakt: wij komen niet aan de hypotheekrenteaftrek. Die afspraak staat."

Vicepremier Verhagen van het CDA heeft gezegd, dat er bij nieuwe bezuinigingen geen

heilige huisjes zijn. U zegt: 'We komen niet aan de aftrek'. Dat zijn toch twee verschillende dingen?

„Omdat heilige huisjes over de hypotheekrenteaftrek zou gaan? Hij kan daarmee ook ontwikkelingssamenwerking hebben bedoeld. Hij heeft de aftrek niet genoemd."

Geert Wilders heeft op zijn beurt gezegd dat er niet getornd mag worden aan de hypotheekrenteaftrek...

„En VVD-fractievoorzitter Stef Blok ook en volgens mij CDA-minister Jan Kees de Jager van Financiën vervolgens ook. Die heeft feitelijk hetzelfde gezegd als Wilders. Helder is waar dit kabinet voor staat: niet rommelen aan de hypotheekrenteaftrek. Daar zijn twee redenen voor. In de eerste plaats is het een correctie voor de hoge belastingdruk. En het mooie van de hypotheek-

renteaftrek is dat het bezitsvorming stimuleert. Dus het is een geweldig instrument."

U begrijpt natuurlijk wel dat als u dat nu zo zegt en in februari doet u iets anders, dat u dan volledig ongeloofwaardig bent?

„Ik ga niets zeggen over wat er in de toekomst... U vraagt wat vind ik van de hypotheek-

renteaftrek. Dat zeg ik. Ik vind het goed dat-ie er is. Dat-ie moet blijven. En dat dit kabinet daar duidelijke afspraken over heeft gemaakt en daar staan we voor."

Er is dus niemand van de ministers of de fracties die de hypotheekrenteaftrek in het vizier heeft?

„Waarom zouden ze dat doen?"

U beantwoordt de vraag met een vraag. Maar wij willen graag een antwoord.

„Het antwoord is nee. Niemand heeft het in het vizier. Waarom zouden ze? We hebben er afspraken over gemaakt."

Tot slot. Met wie deelt een vrijgezelle premier na een dag hard werken in Den Haag of onderhandelen in Brussel zijn dag?

„Met mijn familie. En ik heb een grote vriendenkring. Soms met medewerkers. Maar ik ben wel zo, dat ik het werk ook goed op het werk kan laten. Ik ben niet erg van het nadieselen. En mijn vriendenkring is grotendeels buiten de politiek, dus we praten er zelden over. Mijn familie, ja die heeft ook een eigen leven. Die is niet alleen met haar broertje bezig. Maar als ik mijn verhaal wil doen, kan ik dat op heel veel plekken kwijt."